

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2021

Sotiemme veteraanien valtakunnalliset liitot perustivat Tammenlehvän Perinneliiton huhtikuussa 2003 varmistaakseen keskeisten muistojen ja arvojen säilymisen sotien 1939–1945 veteraanien teoista ja aikaansaannoksista Suomen kansan keskuudessa. Liiton avulla siirretään veteraaniaikakautta koskeva perintö aina uusien sukupolvien vaalittavaksi. Tavoitteena on aikaansaada hyvin suunniteltu, oikein kohdistettu ja resursseiltaan riittävän kattava toimintakokonaisuus ohjaamaan, kokoamaan ja kannustamaan tätä perinnetyötä valtakunnallisesti.

Tammenlehvän Perinneliiton varsinainen toiminta käynnistyi vuoden 2005 aikana ja on jatkunut vuonna 2021 aiemmin suunnitellulla tavalla.

1. Liiton tarkoitus ja toiminta-ajatus

Liiton tarkoituksena on hoitaa ja vaalia Suomen vuosina 1939–1945 käymien sotien veteraanien perinteitä ja arvoja.

Liiton toiminta-ajatuksena on koota yhteen yhteisöjä, jotka ovat kiinnostuneita, halukkaita ja kykeneviä osallistumaan liiton tarkoitusta edistävään perinnetyöhön. Liiton toiminnan painopiste on valtakunnallisesti merkittävän perinneaineiston ja veteraanisukupolven arvojen vaalimisessa. Kentällä liitto toimii jäsenjärjestöjensä ja yhteistyökumppaniensa organisaatioiden kautta.

2. Järjestötoiminta uusien sääntöjen mukaisesti

Patentti- ja rekisterihallitus vahvisti liiton uudet säännöt 8.3.2021. Sääntöjen mukainen I liittokokous pidettiin etäyhteyksin 22.4.2021. Kokoukseen osallistuivat kaikki sen hetkiset jäsenjärjestöt (22). Liittokokous valitsi hallituksen puheenjohtajaksi ja samalla liiton puheenjohtajaksi seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi (2021–2023) vuorineuvos Jukka Viinasen. Valinta oli yksimielinen.

Liittokokous valitsi myös edustajiston puheenjohtajan sekä muut jäsenet ja varajäsenet (1+15). Nimitysvaliokunnan esityksen mukaisesti edustajiston puheenjohtajaksi seuraavaksi kaksivuotiskaudeksi (2021–2023) valittiin Sotainvalidien Veljesliitto ry:n puheenjohtaja Marja-Liisa Taipale. Nimitysvaliokunnan esityksen mukaisesti edustajisto jäseniksi ja varajäseniksi valittiin yksimielisesti seuraavat:

Kaatuneiden Omaisten Liitto

Jäseneksi: Puheenjohtaja Hannu Niskanen

Varajäseneksi: Toiminnanjohtaja Pirjo Tolvanen

Karjalan Liitto

Jäseneksi: Toiminnanjohtaja Pertti Hakanen

Varajäseneksi: Liittovaltuuston varapuheenjohtaja Martti Talja

Maanpuolustuskieltojen Liitto

Jäseneksi: Puheenjohtaja Marko Patrakka
 Varajäseneksi: 1. varapuheenjohtaja Urpo Karjalainen

Reserviläisliitto

Jäseneksi: Liiton kunniajäsen Osmo Suominen
 Varajäseneksi: Varapuheenjohtaja Kari Salminen

Rintamaveteraaniliitto

Jäseneksi: Puheenjohtaja Matti Louekoski
 Varajäseneksi: Liittovaltuuston puheenjohtaja Antti Simola

Rintamaveteraaniliiton Kannatus- ja Perinnesäätiö

Jäseneksi: Puheenjohtaja Matti Niemi
 Varajäseneksi: Varapuheenjohtaja Olli Nepponen

Sotainvalidien Perinnejärjestö

Jäseneksi: Puheenjohtaja Lasse Lehtinen
 Varajäseneksi: Sihteeri Jari-Matti Autere

Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiö

Jäseneksi: Puheenjohtaja Risto Voipio
 Varajäseneksi: Varapuheenjohtaja Finn-Göran Wennström

Sotilaskotiliitto

Jäseneksi: Hallituksen jäsen Pippa Rantala
 Varajäseneksi: Hallituksen jäsen Riitta Rainio

Sotilaspoikien Perinneliitto

Jäseneksi: Varapuheenjohtaja Heikki Vuorimies
 Varajäseneksi: Toiminnanjohtaja Ilkka Kaapro

Suomen Kotiseutuliitto

Jäseneksi: Hallituksen varapuheenjohtaja Sampo Purontaus
 Varajäseneksi: Hallituksen jäsen Tuula Salo

Suomen Lottaperinneliitto

Jäseneksi: 1. varapuheenjohtaja Maija Fredrikson
 Varajäseneksi: 2. varapuheenjohtaja Marjatta Nykänen

Suomen Rauhanturvaajaliitto

Jäseneksi: Varapuheenjohtaja Esko Hakulinen
 Varajäseneksi: Hallituksen jäsen Susanna Lindemark

Suomen Reserviupseeriliitto

Jäseneksi: Entinen 2. varapuheenjohtaja Sampo Puoskari

Varajäseneksi: Liittovaltuuston puheenjohtaja Markus Lassheikki

Suomen Sotaveteraaniliitto

Jäseneksi: Puheenjohtaja Erkki Heikkinen

Varajäseneksi: Varapuheenjohtaja Pertti Suominen

Liiton jäsenet

Liitto kutsuu tai anomuksesta hyväksyy varsinaisiksi jäsenikseen yhteisöjä, jotka ovat valmiit toteuttamaan liiton säännöissä mainittuja päämääriä, ottamaan hoitaakseen sovittavia perinnetehtäviä ja jotka oman toimintansa luonteen sekä laadun puolesta ovat sopivia liiton jäseniksi.

Liiton varsinaisia jäseniä olivat toimintavuoden ajan seuraavat 23 yhteisöä:

Sotainvalidien Veljesliitto ry, Suomen Sotaveteraaniliitto ry, Rintamaveteraaniliitto ry, Kaatuneitten Omaisten Liitto ry, Kadettikunta ry, Maanpuolustuskiltojen liitto ry, Reserviläisliitto ry, Rintamaveteraaniliiton kannatus- ja perinnesäätiö, Sotainvalidien Perinnejärjestö ry, Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry, Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiö, Sotilaspoikien Perinneliitto ry, Sotilaskotiliitto ry, Suojeluskuntien ja Lotta Svärdin Perinteiden Liitto ry, Suomen Kotiseutuliitto ry, Suomen Lottaperinneliitto ry, Suomen-poikien perinneyhdistys ry, Suomen rauhanturvaajaliitto ry, Suomen Reserviupseeriliitto ry, Vapaussodan Perinneliitto ry, Veteraanivastuu ry ja Karjalan Liitto ry. Hallitus hyväksyi kokouksessaan 9.9.2021 liiton jäseneksi Veljesapu-Perinneyhdistys ry:n.

Hallitus

Liiton hallituksen puheenjohtajana ja koko liiton puheenjohtajana toimi vuorineuvos Jukka Viinanen 22.4.2021 alkaen.

Uusien sääntöjen mukaisesti hallituksen jäsen ei voi toimia edustajiston jäsenenä (13§). Näin ollen hallitukseen toimikaudeksi 2020–2021 valitut ministeri Matti Louekoski, OTK Marja-Liisa Taipale, lehdistöneuvos Erkki Heikkinen ja hallituksen varajäsen kauppateknikko Pippa Rantala jättivät paikkansa. Heidän sijaansa astuivat varajäsenen paikalta FM Teppo Ylitalo, VT Juhani Saari ja prikaatikenraali Hannu Luotola. Pippa Rantalan ja edellä mainittujen varajäsenpaikat jätettiin täyttämättä. Kenraalimajuri Vesa Virtanen astui kenraaliluutnantti Ilkka Korkiamäen tilalle 1.1.2021 edellisen siirryttyä reserviin puolustusvoimien henkilöstöpäällikön virasta. Edellisen varajäsen kenraalimajuri Kim Mattsson siirtyi pois puolustusvoimien komentopäällikön virasta 31.8.2021, jolloin hänen tilalleen siirtynyt prikaatikenraali Rami Saari tuli hallituksen varajäseneksi 1.9.2021.

Edustajiston syyskokouksessa 27.10.2021 valittiin yksimielisesti hallituksen jäseniksi toimikaudelle 2021–2023 seuraavat henkilöt: Martti Talja (varajäsen Anne-May Asplund), Minna Nenonen (Yrjö-Pekka Rautalahti), Pertti Suominen (Jouni Mattila),

Maili Hanski (Urpo Karjalainen). Toimikaudeksi 2020–2022 valittuina jatkoivat Teppo Ylitalo (Jorma Ala-Sankila), Juhani Saari (Jari-Matti Autere), Hannu Luotola (Tapani Tikkala) ja Vesa Virtanen (Rami Saari). Näistä Ala-Sankila, Autere ja Tikkala valittiin edustajiston syyskokouksessa, koska paikat olivat jääneet täyttämättä liittokokouksen jälkeen varajäsenten siirryttyä varsinaisiksi jäseniksi.

Edelleen liiton sääntöjen 13§:n mukaisesti hallitukseen valitut Martti Talja, Urpo Karjalainen, Jari-Matti Autere ja Pertti Suominen eivät voi olla edustajiston jäseniä, joten heidän jäsenyytensä edustajistossa päättyi 27.10.2021.

Hallituksen jäseneksi toimikaudelle 2019–2020 valittu ministeri Matti Puhakka kuoli 6.10.2021. Hallitus kunnioitti hänen muistoaan hetken hiljaisuudella kokouksessaan 3.11.2021.

Hallituksen keskuudestaan valitsemana varapuheenjohtajana toimi Erkki Heikkinen ja 23.4.2021 alkaen Hannu Luotola. Hallituksen kokouksia pidettiin viisi. Jäsenten osallistumisprosentti kokouksiin oli 95.

Hallitus ei asettanut keskuudestaan työvaliokuntaa.

Neuvottelukunta

Tammenlehvän Perinneliiton uudet säännöt eivät enää tunne neuvottelukuntaa, joka näin ollen katsottiin lakkautuneeksi.

Edustajisto

Liiton uusien sääntöjen mukaisesti ”Edustajisto käyttää liittokokousten välisenä aikana ylintä päätösvaltaa liiton asioissa lukuun ottamatta asioita, joista liittokokous on päättänyt tai jotka säännöissä on nimenomaan määrätty liittokokouksen käsiteltäviksi”.

Edustajiston kevätkokous pidettiin etäyhteyksin 26.5.2021 ja syyskokous 27.10.2021 Pasilassa ravintola Delicatessenin isossa kabinetissa. Molemmissa kokouksissa olivat läsnä kaikki jäsenet.

Nimitysvaliokunta

Hallituksen asettamaan nimitysvaliokuntaan (ent. nimitystoimikuntaan) kuuluivat puheenjohtajana Tammenlehvän Perinneliiton hallituksen puheenjohtaja Jukka Viinanen, ja jäsenenä puheenjohtaja Pia Lindell (Suomen Lottaperinneliitto), varapuheenjohtaja Pertti Suominen (Suomen Sotaveteraaniliitto), päätoimittaja Markku Honkasalo (Sotainvalidien Veljesliitto), toiminnanjohtaja Heikki Karhu (Rintamaveteraaniliitto), toiminnanjohtaja Janne Kosonen (Suomen Reserviupseeriliitto) ja pääsihteeri Juha Tammikivi (Kadettikunta). Toimikunnan sihteerinä toimi Tammenlehvän Perinneliiton toiminnanjohtaja Pekka Holopainen.

Nimitysvaliokunnan kokoukset pidettiin Pasilassa 8.3. (edustajiston kevätkokous) ja 7.9. (edustajiston syyskokous).

Tilintarkastajat

Liiton tilintarkastajana oli varsinaisina tilintarkastajina KHT Hannu Riippi ja KHT Niko Pieniniemi sekä varatilintarkastajana BDO tilintarkastusyhteisö.

Pankkiyhteydet

Liiton pankkitilit (2) ovat Helsingin OP Pankissa.

Toimihenkilöt ja toimitilat

Liiton toiminnanjohtajana toimi eversti, VTM Pekka Holopainen. Liiton kirjanpito- ja taloushallintopalveluja on hoitanut Tilitoimisto Aureelia Ky.

Liiton toimisto oli veteraani- ja perinnejärjestöjen yhteisissä toimitiloissa Helsingin Itä-Pasilassa (Ratamestarinkatu 9) 30.9. saakka ja 1.10.2021 alkaen osoitteessa Ratakarttinkatu 2 A, 7. kerros (KOY Asemapäällikönkatu 12).

Järjestöjen kesken on allekirjoitettu helmikuussa 2008 yhteistoimintasopimus, jonka mukaisesti liitto on hoitanut yhteisten tilojen käytännön hallinnointia sekä sopimus- ja maksuliikenneasioita.

3. Perinnetyö

Alueellinen perinnetyö

Alueellisen perinnetyön toimintamallin kehittämiseen liittyvät alueelliset perinnekokoukset pidettiin etäyhteyksin (Teams). Alueellisen perinneorganisaation kehittämisessä edistyi merkittävästi.

Veteraaniperinteen seminaari

Järjestyksessä 16. veteraaniperinteen seminaari järjestettiin 19.11.2021 Tampereella Scandic Koskipuiston tiloissa. Seminaarin teema oli ”Kansakunnan henkinen kestävyys”. Seminaari sai erittäin hyvän vastaanoton, ja osallistujia oli 70.

Työryhmät

Toimintavuonna Hengellisen perinteen työryhmän toimintaa ei toteutettu suunnitellusti koronaviruspandemian aiheuttamien rajoitusten vuoksi.

Itsenäisyyden veteraanitammi

Vuonna 2014 liiton aloittama hanke Itsenäisyyden veteraanitammin istuttamiseksi arvokkaalle ja näkyvälle paikalle Helsinkiin toteutui 14.11.2017. Veteraanitammi istutettiin ja muistokivi paljastettiin ko. päivänä Finlandia-talon ja Töölönlahden väliselle uudelle puistoalueelle Karamzininrannan varrella. Liitto järjesti perinteen

mukaisesti pienimuotoisen muistotilaisuuden 15.11.2021, jolloin liiton edustajat laskivat kukkalaitteen muistokivelle.

Veteraanihaastattelujen tallennushanke

Liitto luovutti syyskuussa 2020 Kansallisarkistoon vuosina 2006–2008 toteutetun veteraanien videohaastatteluprojektin aineiston. Haastatteluja on yhteensä 200 ja niiden yhteiskesto on noin 350–400 tuntia. Kansallisarkiston mukaan aineisto kuuluu suomalaiseseen asiakirjalliseen kulttuuriperintöön.

Tammenlehvän Perinneliiton rahoituksella, Kansallisarkiston, Aalto-yliopisto ja Helsingin yliopiston vuonna 2020 käynnistynyt Sotamuistosampo-portaali-projekti valmistui toimintavuonna. Portaali avattiin 3. joulukuuta Kansallisarkistossa pidetyssä tiedotustilaisuudessa.

Sotamuistosampo-portaali on verkkoalusta, joka sisältää videomateriaalia sodistamme veteraanien kertomana. Portaalin tarkoituksena on luoda älykäs hakukone, jonka avulla voi löytää videoiden kiinnostavat kohdat helposti. Tavoitteena on ollut kerätä miesten ja naisten henkilökohtaisia kokemuksia ja tarinoita talvi-, jatko- ja Lapin sodan tapahtumista.

Portaalista löytyvä videokokoelma on alun perin Tammenlehvän Perinneliiton tuottama. Videot ja niiden eri kohdat olivat kuitenkin vaikeasti saavutettavissa, sillä käytettävissä ei ollut niiden hakuun ja katseluun soveltuvaa portaalia.

Tekoprosessin aikana Sotamuistosammon videoihin yhdistettiin niistä tehdyt muistiinpanot sekä lisätietoja Sotasampo.fi-palvelun ja Wikipedian kautta linkitettyinä datana, kuten tietoa luovutetun Karjalan paikoista, joukko-osastoista, henkilöistä sekä sota-ajan tapahtumista.

Itse portaali on käytettävissä osoitteessa: <https://sotamuistot.arkisto.fi/fi/>.

”Tule ja muista” -hanke

Vuonna 2021 jatkettiin yleishyödyllisiä tietoiskuja (”Tule ja muista” -kampanja) koskevaa yhteistyötä Yleisradion ja Kaatuneiden Muistosäätiön kanssa. Kansallisen veteraanipäivän aikoihin esitetyn tietoiskun päähenkilönä oli Seppo Hovi ja itsenäisyyspäivänä esitetyn Paula Koivuniemi. Molemmat tietoiskut näki lähes 2,3 miljoonaa katsojaa. Tietoisku liitettiin myös liiton kotisivuille ja Facebookiin.

Kansallinen veteraanipalkinto

Vuodesta 2020 alkaen Tammenlehvän Perinneliitto on omistanut ”Vuoden veteraanipalkinto” -hankkeen. Alun perin hankkeen aloitti Kaatuneiden Muistosäätiö. Vuonna 2019 päätettiin, että palkinnon käytännön järjestelyistä vastaa Tammenlehvän Perinneliitto säätiön toimiessa hankkeen rahoittajana.

Veteraanityöstä palkittiin Tauno Siik Pohjois-Pohjanmaan Sotainvalideista, joka on mm. jo 1990- lähtien toiminut aktiivisesti veteraanien varainhankinnan keräyksissä sekä yli kymmenen vuoden ajan huolehtinut veteraanihautajaisten seppelpartioista. Veteraanityöstä palkittiin myös sotiemme veteraanien sekä heidän leskiensä hyväksi tekemässään vapaaehtoistyössä ansioitunut Suoma Kovanen Keski-Suomen Rintamaveteraaneista. Veteraanien perinnetyöstä palkittiin pitkän linjan vapaaehtoisetsijä Pentti Killström, joka on ollut mukana kentälle jääneiden suomalaisten sotilaiden etsintätyössä 1990- luvun alkupuolelta lähtien.

Elämäntyöpalkinnon sai Erkki Halonen Kouvolan Sotaveteraaneista. Hänen ansiokseen luettiin erityisesti toiminta veteraanien siunaustilaisuuksien huomionosoitusten järjestelyissä.

Ensimmäisen kerran jaettiin veteraanien perinnetyön yhteisöpalkinto. Sen sai Kannuksen yläkoulu (Juhani Vuorisen koulu). Koulu on jo pitkään toiminut hyvin aloitteellisesti veteraaniperinteen vaalijana. Koulu mm. järjestää kansallisena veteraanipäivänä juhlallisen tilaisuuden kaupungin sankarihaudoilla sekä kutsuu itsenäisyyspäivän juhlaansa veteraaneja, heidän puolisoitaan ja leskiään kunniavieriksi.

Muu perinnetyö: Opintomatkat

Liiton suunnittelemat opintomatkat pääkaupunkiseudun historian ja yhteiskuntaopin opettajille sekä kahdelle abiturienttiluokalle Kannaksen taistelupaikoille toukokuussa ja elo-syyskuussa jouduttiin jälleen peruuttamaan koronaviruspandemian aiheuttamien Venäjän matkustusrajoitusten vuoksi. Abiturienteille järjestettiin sotahistoriallinen opintomatka Hankoniemelle 11. – 12.10.2021. Opintomatka koettiin koulujen kannalta erittäin hyödylliseksi ja silmiä avaavaksi kokemukseksi.

Toiminnanjohtaja oli liiton edustajana Kansallisen veteraanipäivän valtakunnallisessa päätoimikunnassa. Kansallisen veteraanipäivän pääjuhla pidettiin virtuaalisena 27.4.2021 Tampereella.

Veteraaniliittojen valtuuskunnan historiahanke

Huhtikuun alusta 2021 alkaen on liitto hoitanut Veteraaniliittojen valtuuskunnan historiahankkeen maksuliikennettä, ja hankkeen tutkija on ollut 1.4.2021 alkaen liittoon työsuhteessa. Maksuliikenteen hoitaminen on sisältänyt mm. myönnettyjen avustusten hallinnointia, tutkijan palkkauksen hoitamista sekä muiden tutkimuskulujen maksamista.

4. Viestintä ja suhdetoiminta

Liiton viestinnän keskeisin tavoite on pitää suomalainen yhteiskunta pysyvästi tietoisena sotiemme veteraanien teoista, aikaansaannoksista ja perinnöstä sekä maanpuolustustahdon tärkeydestä.

Liiton tunnettuuden saavuttamiseksi toteutettiin toimintavuoden aikana seuraavat toimenpiteet:

- jatkettiin liiton kotisivujen rakenteen ja sisällön uudistamista vastaamaan tämän päivän vaatimuksia (www.tammenlehva.fi) yhteistoiminnassa Integral Oy:n, ArmiCreatives Oy:n ja WodeMedia Oy:n kanssa; hankkeen rahoitti Kaatuneiden Muistosäätiö;
- ylläpidettiin ja täydennettiin veteraaniperinteen portaalia osoitteessa www.veteraaniperinne.fi;
- laadittiin jäsenliittojen ja kumppanien julkaisuihin artikkeleita;
- laadittiin mediatiedotteita perinnetyöhön liittyvistä hankkeista ja muistannoista ja
- käytiin esittelemässä liiton toimintaa jäsenliitoille sekä muille yhteistyötahoille.

Facebook- ja Twitter-tilien käyttöä sosiaalisena mediana jatkettiin. Facebook-sivuilla oli yli 2 500 ”tykkäystä”.

Toimintavuoden aikana luovutettiin liiton standaaareja seuraavasti:

- Sodan ja Rauhan keskus Muisti (kokoelmat) #58, myönnetty 10.3.
- professori Aila Lauha #59 (hallitusjäsenyyden päättyminen), myönnetty 10.11.
- prikaatikenraali Mauri Koskela #60 (hallitusjäsenyyden päättyminen), myönnetty 10.11.
- kenraaliluutnantti Ilkka Korkiamäki, #61, (hallitusjäsenyyden päättyminen), myönnetty 10.11.

5. Liiton talous

Valtion talousarviossa Opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaan sisältyvänä avustuksena liiton toiminnalle saatiin 63 000 €. Liiton perinnetyön kannalta merkittäviä ovat olleet veteraanijärjestöjen sekä Kaatuneiden Muistosäätiön myöntämät avustukset.

Veteraanijärjestöjen yhteisten toimitilojen vuokratuluihin saatiin STEA:lta (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus) avustuksena 188 816 €, millä summalla katettiin vuokrattujen tilojen vastikkeet. Lisäksi käytettiin STEA:n vuonna 2019 myöntämää 50 000 €:n erityisavustuksen loppuosaa liittojen muuttoon syksyllä 2021.

Liiton tilinpäätös vuodelta 2021 osoittaa 77 413,71 alijäämää, joka esitetään kirjattavaksi liiton toimintapääoman tappioksi.

Liiton toiminnan jatkuva ylläpitäminen edellyttää, että valtioneuvoston tuki edelleen säilyy ja että muuhun kuin varsinaiseen perinnetyöhön tarvittavan rahoituksen määrää ja samalla liiton maksuvalmiutta voidaan oleellisesti kasvattaa. Perinnetyön rahoitus perustuu pääosin rahastoilta, säätiöiltä ja muilta toimijoilta saataviin hankekohtaisiin avustuksiin.